

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۱۹/۰۵/۱۸

واحد فقیري

يکانومیست: ولي د افغان حکومت د طالبانو په مقابل کې جنگ بايلي

د برتانیې مشهوره سیاسي مجله یکانومیست د مې پر ۱۶ لیکي په افغانستان کې د اشرف غني د حکومت حضور یوازي په اداري فساد او خویشخوري کې محسوسېږي .

مجله لیکي په کندهار کې یوه ډله په دورو سپېره د لاریو ډرایوران د طالبانو او حکومت تر مینځ تفاوت داسې بیانوي. هغوی وایي حکومت او طالبان دواړه پر لویو لارو باندي پیسې تری اخلي، او دواړه تشدد ورسره کوي. مگر کله چې طالبان یې پر یوې پوستې باندي ترک ودروي، سمدستي یو رسید ورکوي. د طالبانو همدا رسید له هراته تر کندهاره پورې معتبر وي، او بل طالب بیا تری پیسې نه غواړي. خو برعکس د حکومت پولیس همدا موټروانان بار بار شکوي. هغوی وایي له هراته تر کندهاره پورې حکومتی پولیس تری دیرش ځله پسي غلا کوي .

يکانومیست لیکي اتلس کاله کېږي چې امریکا افغانستان اشغال کړی دی، او اوس آلان امریکایان او طالبان په قطر کې - چېرې چې طالبان یو سفارت وشمه دفتر لري - په خبرو لگیا دی. هغوی د مې پر ۹ د خبرو وروستی روانه ختم کړ، او «د څه پرمختګ» اعلان یې هم وکړ .

پداسې حال کې چې خبرې روانې دي، خو جنگ شدید سوی دی. که څه هم د کابل حکومت سره امریکایان او نور خارجیان کومک کوي، خو کابل سوکه سوکه سیمې له لاسه ورکوي. د کابل رژیم فقط پر نیم وطن باندي کنترول لري، او طالبان په منظمه توګه د پولیسو او اردو پوستې وهي او نیسي، او وخت نا وخت خو حتی ښارونه هم نیسي. هیڅ ځای مکمل امن نه دی. د کابل د حاکمانو د شرابو خوربو په محافلو کې، د کابل شتمن حاکمان د ښار دروازو ته د طالب جنگیالیو د نابیره رارسېدو ډارونکي قصیدې وایي .

پولیس غله او ډارماران دي:

د طالبانو د موفقیت راز پدې کې دی چې نور افغانان هم له حکومته د کندهار د ترک ډرایورانو غوندي شکایتونه کوي. پداسې حال کې چې اتلس کاله کېږي چې غرب د کابل له نصب سوي حکومت سره کومکونه کوي، خو حکومت د ابتدایي خدماتو د رسولو څخه عاجزه دی. که څه هم د کابل حکومت ستره او پراخه امینتي دستګاه لري، لویه او چاغه بروکراسي لري، او بي شماره لوکس دریشي کړي په امریکایي لهجې سمبال تیکنوکراتان لري، خو د متحده ایالاتو د عدلیې د وزارت په حواله «د افغان دولت تر ډیره حده بي قانونه، کمزوری، نا منظم، او درنده دی.» د افغانستان په ځینو ځایونو کې ځینې مکتوبه او کلیکنونه سته، خو د هغوی معاش ندرتا ورکول کېږي، او مامورین یې هم ندرتا حاضرې ورکوي. نور دولتي خدمات اصلاً نسته. د افغان حکومت تر ټولو مشهود او مریې ارګان پولیس دی، خو پولیس تر بل هر چا په غلا او درنده کې کې اول لمبر دي .

په افغانستان کې د یو منظم دولت د جوړولو مشکلات تر بل هر ځای په کندهار کې ښه څرګندېږي. کندهار او هلمند د افغانستان د غذایی تولیداتو ګودام دی. کندهار دغه راز د دراني امپراتوری مرکز هم وو. که څه هم اکثر افغانستان غرنی دی، خو کندهار او شاوخوا سیمې یې اوارې دي، او د زراعت لپاره مناسب ځای دی. په کندهار کې اکثره اوسېدونکي پښتانه دي. کندهار د طالبانو د زېږېدو ځای دی. د امریکایانو تر اشغال را وروسته طالبان په کندهار کې بېرته فعاله سول، او مقاومت یې شروع کړ. د کندهار ګورنر حیات الله حیات وایي، «که کندهار امن سي، ګرده افغانستان امنېږي.»

خو واقعیت دا دی چې نن سبا کندهار امن نه دی. د هلمند پر لاري د ژړی په ولسوالی کې د پولیسو قومندان شمس الله وایي، «زما وظیفه د طالبانو وژل دي.» هغه وایي له هغه وخت راهیسي چې پدې سیمه کې مقرره سوی دی، څه آرامي راغلي ده. شمس الله اتیا تنه پولیس لري. خو طالبان شاوخوا باندي راګرځېدلي دي. شمس الله وایي

د پاڼو شمېره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنې د لیکنیزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خبر و لولئ

طالبانو فقط اته ورځي مخکي حمله باندې وکړه، خو هغه ډاډه دی چې د طالبانو سره جنگ کولای سي، ځکه کلونه کلونه يې همدا کار کړی دی. هغه وايي طالبان تر مور بڼې وسلې لري، او د شپې عينکي هم لري .

په کندهار کې طالبان کليوالي سيمي کنترولوي، خو د هغوی نفوذ ډېر پراخ دی. کله چې يکانوميست له شمس الله څخه وپوښتل چې طالبان څوک دی. هغه وويل، «هغوی پاکستانيان دي، او محلي خلگ د خليج په پيسو استخداموي.» د شمس الله دا خبره کاملاً غلطه نه ده، خو درسته هم نده. طالبان د عايداتو لپاره ډېرې منابع لري، او دا منابع يوازي د سرک ځنځيرونه او ماليات نه دي. د پوليسو له پوستې څخه فقط څو قدمه ليري فيض محمد پخپله مځکه کې بزگري کوي، او کوکنار يې کرلې دي. هغه وايي چې محصولات يې پر موټر سيکل باندې سپاره خلگ رانيسي، او بيا يې د طالبانو تر کنترول لاندې سيمو ته وړي .

يکانوميست مجله ليکي طالبان د مخدره موادو يوازي قاچاقبران نه دي، بلکې د حکومت زياتره مامورين په همدې کاروبارو باندې اخته دي. خو طالبان پدې برخه کې مهارت لري، هغوی نه يوازي د مخدره موادو فابريکې چلوي، بلکې زراعتي مځکې او د قاچاق لاري يې تر کنترول لاندې دي. طالبان د کوکنارو له بزگرانو څخه يوازي ماليات نه ټولوي، بلکې هغوی د بزگرانو سره د پانگې، سري، او د نورو اسانتياو په برابرولو کې مرسته کوي. په زياترو ځايونو کې هغوی د اوبو وېش هم کوي. او د کليوالو تر مينځ خپلمينځي شخړې هم فيصله کوي .

د کابل حکومت سره په جنگ کې، طالبان د عامو افغانانو د ملاتړ په راجلبولو کې چندان مشکلات نه لري، ځکه د کابل دولتي موسسات تر غورو پوري فاسد دي، او د خلگو نفرت ترې کېږي. د پنجوايي ولسوال، فيصل محمد اسحاقزی، وايي ښايي جنگونه بيا شروع سي. هغه وايي، «د افغان پوځ له خلگو څخه پيسې اخلي، هغوی له محلي خلگو سره بد چلن کوي.» هغه وايي په تېره بيا نورزيان استثمارېږي. پدې وروستيو ورځو کې، پوليسو دوه نورزيان قتل کړل، او دې حادثې په نورزيانو کې «قهر» ايجاد کړی دی. په کندهار کې، پوليس د اڅکزو په لاس دي، او مشر يې د کندهار امنيه قومندان تادين خان دی. په کندهار کې د اڅکزو کوچني پاچاهي چلېږي .

يکانوميست ليکي د افغانستان ټول د امنيه قومندانان د جمهوررئيس اشرف غني لخوا مقررې کېږي، او اکثره قومندانان د خویشخوری او واسطې پر اساس باندې مقررې کېږي. د پوليسو همدا قومندانان د ځان لپاره شخصي وړې امپراتوری جوړې کړي دي. نو لهذا د محلي خلگو لپاره د شکايت کولو لپاره هيڅ لاره نسته، او يوازي د حل لاره د طالبانو سره يو ځای کېدل دي .

که څه هم د افغانستان ښاري خلگ د طالبانو د حملو مخالف دي، خو په کليوالي سيمو کې - البته د حکومت په پرتله محبوب او موثر دی. دغه راز، په کليوالي سيمو کې طالبان د دولت بې مهاره قدرت چلنچوي. د ملگرو ملتونو يو تحقيق وايي چې ۷۰٪ فيصده د تشدد جنايات د مځکو پر سر شخړې تشکيلوي. د حکومت تر کنترول لاندې سيمو کې قدرمن حکومتي مامورين او زورواکان په ډاډه زړه د خلگو مځکې غضبوي. خو برعکس د طالبانو په سيمو کې د هغوی قاضيان د دې راز دوسيو سره سخت چلن کوي. د طالبانو قاضيان عموماً فاسد او رشوتخوره نه دي .

که څه هم جمهوررئيس اشرف غني د ناکامو دولتونو د جوړولو په اړه کتاب ليکلی دی، خو غني ته نژدې کسان معافيت لري، او د غني د فساد پر ضد مبارزه د قدرت د نيولو يوه بله وسيله گڼل کېږي. په کابل کې خلگ وايي چې د غني حکومت فقط له دريو ولاياتو څخه جوړل سوی دی .

يکانوميست په آخر کې ليکي داسې ښکاري چې طالبان او امريکايان به يوې موافقې ته سره ورسېږي. اشرف غني همدا معامله د ځان سره يو خيانت گڼي. که څه هم غني گومان کوي چې ښايي امريکايي له سقوط څخه وساتي، خو د ترمپ لپاره دا مهمه نه ده چې په افغانستان کې څوک حاکم دی. البته، د کندهار ترک ډرايورانو ته هم دا مهمه نده چې افغانستان کې څوک حاکم وي، خو پدې شرط چې د هغوی څخه پر سرکونو باندې څو واري پيسې وا نه خلي .

پای